

Promicanje katoličke književnosti

■ **Božidar Nagy**

Odluke Drugoga sastanka hrvatske katoličke mladeži

"Ako ne znaš tko si, doći će drugi pa će ti reći da budeš ono što on bude htio!"

I. Petričević

Nastavljamo prikaz predavanja i rezolucija Drugog hrvatskog đačkog katoličkog sastanka, koji se nazivao i Prvi hrvatsko-slovenski sveđaćki katolički sastanak a održavao se u Zagrebu od 4. do 6. kolovoza 1907.

Poslije podne prvoga dana sastanka 4. kolovoza održana su samo dva predavanja; treće je bilo u planu, međutim zbog zanimljivosti tematike i opširne diskusije nakon prethodna dva predavanja ono je prebačeno za sutradan. Prvo poslijepodnevno predavanje (a četvrto po redu u ukupnom programu) održao je slovenski student filozofije Mirko Božić, član slovenskog kat. akad. studentskog društva *Danica* u Beču. Tema njegova predavanja bila je "Zajednički interesi Hrvata i Slovenaca." Predavač je istaknuo potrebu sve većeg zbližavanja obaju naroda na svim razinama da bi se lakše mogli oduprijeti - Slovenci sa svoje strane germanizaciji, a Hrvati mađarizaciji. Božić je iznio, među ostalim, činjenicu kako se u svim srednjim školama u Sloveniji nastava održavala na njemačkom jeziku, a slovenski jezik su imali samo jedan sat tjedno. Nakon žive i konstruktivne diskusije usvojene su opširne rezolucije u pet točaka, koje daju konkretne smjernice katoličkom đaštvu u tome smislu. Predlaže se i potiče uzajamno poznavanje i učenje jezika, Slovenci hrvatski, a Hrvati slovenski. Potom se sugerira izmjena đaka i uzajamno provođenje praznika te prijateljevanje jednih s drugima za vrijeme praznika jer se i na taj način jezik može bolje učiti i međusobno se bolje upoznati i sprijateljiti. Također se predlaže uzajamna pretplata i čitanje katoličkih listova. Potiče se objavljivanje prijevoda literarnih djela, posebice kraćih pripovijesti slovenskih na hrvatskom jeziku i obratno, kako bi se narodi što više zbližili, u čemu katoličke đačke aktivnosti imaju veliku ulogu. Onim studentima, koji se kasnije žele posvetiti javnome radu, preporuča se da proučavaju povijest, pravo i kulturu obiju naroda.

Drugi poslijepodnevni referat održao je student filozofije Ljubomir Maraković, urednik *Luči* i član hrv. kat. akad. društva "Hrvatska" u Beču. Njegovo je predavanje za temu imalo "Naše literarne prilike" a cijelo njegovo izlaganje objav-

ljeno je u *Luči* iz 1907.

Svoje izlaganje Maraković je započeo citatom iz *Hrvatske straže*, koja konstatira da je za upoznavanje jednog naroda potrebno čitati njegove pjesme, njegove knjige i publikacije. I u nastavku Maraković se pita: "A koga da ne zanima kako naš narod živi, umuje i čuvstvuje, tko da se ne brine za kulturni napredak Hrvata, napose za duševno stanje njihove inteligencije, koja se upravo u književnosti - lijevopoj knjizi - zrcali?" Potom predavač prelazi odmah na samu stvar, tj. na gorući problem na hrvatskom književnom području: "Kako je valjda općenito poznato, vlada već od nekoliko vremena u našoj književnosti 'tužan' ili 'nemio' - kako ga nazivaju - spor, spor između starih i mladih, između naprednjaštva i reakcije, između slobodne misli i tradicije. Spor je nastao uslijed oprečnosti dviju stranaka, koje su se s vremenom u našoj glavnoj književnoj instituciji *Matici hrvatskoj* izrazito pojavile, te koje posve naravno nisu mogle zajedno opstojati. Nitko ne može dva gospodara služiti, a najmanje *Matica*, pa ni ne smije."

Predlaže se čitanje katoličkih listova, objavljivanje prijevoda literarnih djela, slovenskih na hrvatski i obratno

U nastavku Maraković prikazuje kako se spor razvijao. Skupina mladih tzv. "naprednjaka" osvojili su *Društvo hrvatskih književnika* i s njegovim kapitalom pokrenuli koncem 1905. potpuno liberalni, modernistički književni list *Suvremenik* koji je počeo propagirati ideje sasvim suprotne kršćanskoj vjeri i morali i časnoj hrvatskoj tradiciji. I Maraković u nastavku svoga izlaganja jasno i bez uvijanja navodi sva zastranjenja i neprihvatljive sadržaje priloga, što ih je *Suvremenik* počeo objavljivati a to su: "Obožavanje pića, preljub i blud na svakoj stranici u svakom obliku, da se ne samo katoliku, nego i svakome iole pošteni čovjeku zgadi slobodna ljubav, slobodna znanost i slobodna misao ili hrvatski rečeno crna i neutaživa mržnja na sve, što je katoliku sveto, izrugivanje vjerskih istina, kršćanske filozofije i umjetnosti, izrugivanje svetaca, dà, i samoga Spasitelja Isusa Krista, eto to je taj mladi smjer, zaslađen otrov u zlatnoj čaši - to je *Suvremenik*."

U nastavku svoga predavanja Maraković daje najprije jasne preporuke i smjernice *Matici hrvatskoj* što bi ona tre-

LJUBOMIR MARAKOVIĆ, student u Beču, 1905.-1909. i aktivni sudionik 2. hrv. đačkog katoličkog sastanka u Zagrebu, 1907. g.

bala učiniti i poduzeti da se odupre navali liberalizma i nemorala, što ga je počeo propagirati *Suvremenik* i kako da pročisti svoje redove i usmjeri politiku svojih izdanja.

Pri kraju predavanja Maraković ovako rezonira: "Ako hoćemo narodu oplemeniti srce, ako hoćemo da mu podignemo duh nad pustoši i pokvarenosti našega vremena do bajnih i sjajnih ideala nad krutu zbilju i surovu sadašnjost do vječne ljepote, moramo gojiti i širiti, koliko samo možemo, katoličku beletristiku. A da se to postigne, moramo imati glasilo za našu lijepu knjigu, katolički beletristički list. I to je ono, što upravo tvori glavnu jezgru ovome razmatranju."

I na kraju svoga predavanja Maraković predlaže kratku konkretnu rezoluciju koja se jednoglasno usvaja, a glasi ovako: "Prvi hrvatsko-slovenski katolički sveđaćki sastanak u Zagrebu poziva hrvatsku katoličku javnost, da se čim moguće prije osnuje samostalan hrvatski katolički beletristički časopis. Prikupljanjem gradiva i suradnika ima se odmah započeti."

Maraković nije ostao samo na apelu. U *Luči*, čiji je bio urednik, odmah je počeo objavljivati niz članaka pod naslovom "Književna razmatranja", a 1910. objavljuje knjigu *Novi život* gdje iznosi teze katoličke estetike. Njegov san o katoličkom književnom listu ostvarit će se ipak puno godina kasnije, tek 1920. godine kada postaje glavni urednik *Hrvatske Prosvjete*, koju je uređivao punih dvadeset godina sve do 1940. i koju je postavio na katolička načela promičući u njoj katoličku književnost.

(Nastavlja se)